

Ühtik nummer 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind:

Kättesaamiseliga aastas 2 rubl. — kop.
Ise ära viies 1 " 60 "

Toimetuse ja talituse:

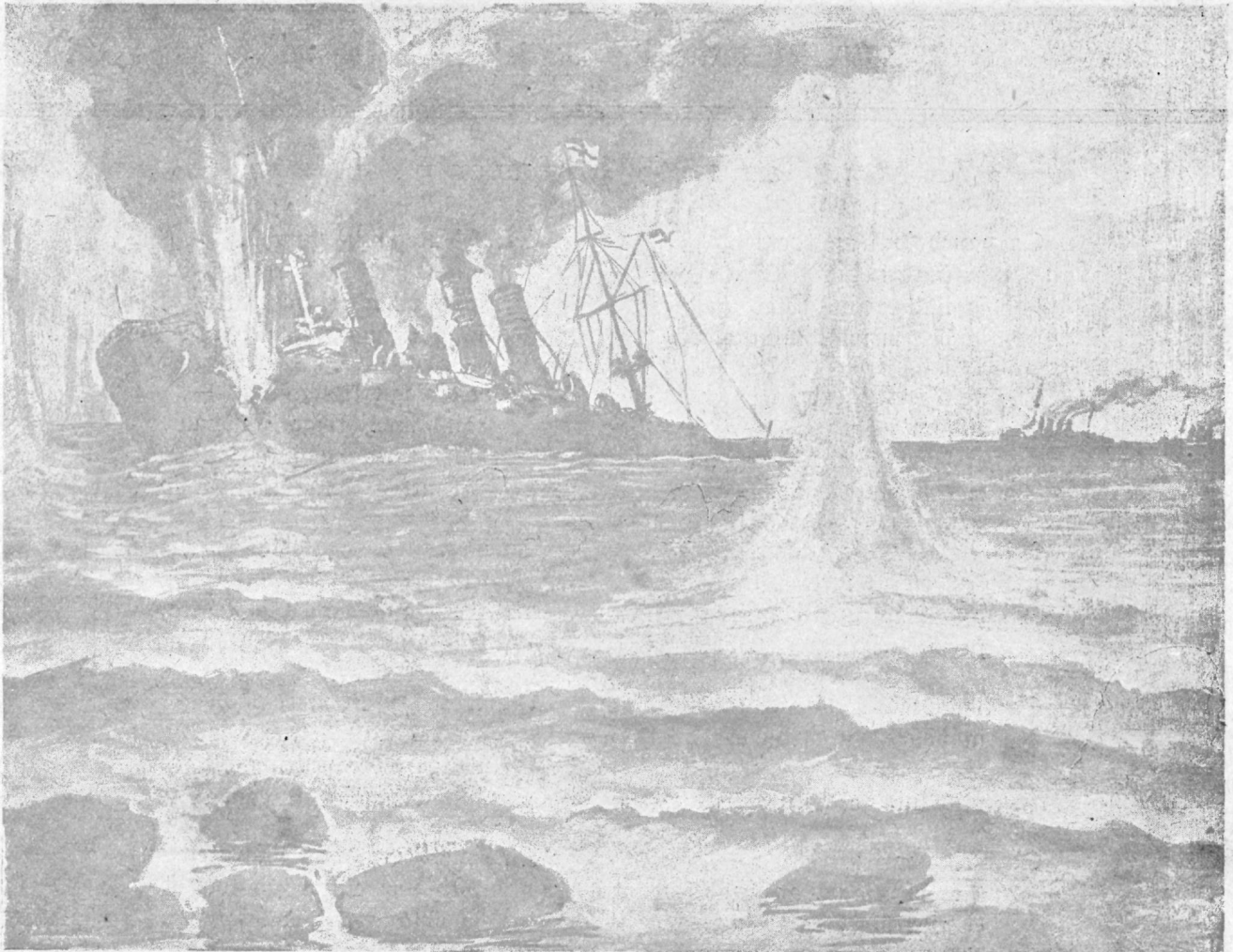
Tallinnas, Harju ja Kiiu tänaval nr. 15,
"Teaduse" raamatulaupluses.

Nr. 5.

Laupäeval, 20. (3. ott.) septembril 1914.

Nr. 5.

Merelahing.

Saksa ristleja „Magdeburgi“ ärawõtmise Dsmusfaare all 14. augustil.

Inglise suurtükivägi. Väljasõit feisukohale.

SO SO Sõda. OS OS

Sa paned jooksuma wereojad
ja kised neiuist kallima,
ja ifalt=emalt võtad pojad
ja õelt=wennalt wennad ka.

Ei fina hooli piisaratest,
ei fina waata waludest,
ei hooli ohkeist ohtramatest,
ei küsi süütaft südamest.

Mis iial head ja ilufatti —
kõik on su meelest tühi põrm:
kõik armutumalt murrab katki
su werine ja wägew sõrm!

Sa lõmastad, sa tapad, laastad,
ja põletad ning purustad;
ei seda kahju taju aastad,
mis fina teed ja tekivad.

Sa oled nagu metsaline —
täis werejani, armuta:
ei aita ükski palumine,
kõik peab su ees langema.

Sa oled nagu tuletungal,
mis ahnelt ahmitses ja sööb
ja uuristades tuhniib ungal
ning wiimaks leegid kokku lööb.

Sa oled nagu kihwtimadu —
täis kihwti kõige kangemat,
tood kaasa häwitust ja kadu
ja huffad kõik, mis aga saad.

Sa oled kuri, südameta,
sest halastust ei tunne sa,
waid ajad hauda õiglufeta
kõik süüdlased ja süütad ka.

Üks lootus jüski meie rinda
weel täidab hehkja tähena:
ei igaweste murupinda
siin wäeta sa weriga.

Küll tuleb aeg, mis piisaratest
ford uue elu wälja toob
ja ohkamistest walufatest
meil uue tulewiku loob!

H. Põld.

Inimeseliha sööjad.

Eugen S. tõsine jutustus sõjatoledustest.

Sööks põlenud jalgega, väljalöödud filmadega Elsassi talupoeg oli suremas. Ügamiste, palwete ja needmistega wahel suutis ta halastajale dele järgmist seletada:

Prantslased purustasid Sassa eelwäe ja Preisi ratsawägi oli sunnitud meie maakoona kaudu taganema.

Suuremalt jaolt peitsid kohalised elanikud endid juba hulga aega enne taganewa wäe päralt jõudmist naabruse metsa ära.

Mina ja minu pruut olime ettewalmistustega endi homse peale määratud laulatusse jaoks ametis, ja jäime sellepärast põgenemisega hiljaks. . .

Kahelkümne meheline Preisi ratsawäe salk kihutas tuhatnelja küllasse ja piiras kõigepealt minu pruudi wanemate maja sisse, kus meie wiibisime.

Minu pruudi isal ja emal oli õnneks läinud hästi warjule pugeada — ainult meie kahelkümne olime maha jäänud.

Silmapiilk hiljem tormasid elajaks muutunud preislased sisse.

Kahelksa kätt haarasid minust kobe kinni, ja hirmsate hoopide all kaotasin ma warsti meelemärguse.

Kui ma kange walu pärast ägades ja oma pruudi südamköhestawa kriiskamise peale üles ärtasin, sain wae-waga pahema filma lahti teha (paremat ei olnud enam, selle olid nad, metslased, sisse löönud), nägin ma. . .

Ahju külge kõwaste kinni seotult ei suutnud ma liikuda, ei wõinud kõigewähematki liigutust teha. . .

Minu kallid pruut! Oo, elajad! . .

Halasti oli ta põrandale wisatud aluskoti peal ja need metslased... Ma ei wõi enam. . . Kuidas ta karjus ja elajalikkude kaisutuste eest rabeles. . .

Kuid need inimesefoo jätsid Preisi kuningliku polgu mundrites... Need... need.. pidasid isegi korda. Nad naersid täiest kõrist ja hiritasid toorelt minu õnnetu Germani üle, oma neetud käppadega rüwetasid nad tema puhast ihu. . . Need pörgulised. . .

Ma mõrgasin, nutsin, needsin, palusin neid lurjusi minu pruuti ja mind surmata — kuni saapakontsaga wastu kõhtu saadud hoobi tagajärjel uueste meelemärguse kaotasin. . .

Kui ma jälle toibusin, ei pannud German enam wastu ja ägas ainult taha.

Ma nägin ta filmi — nõrgameelse filmi. . . Oo, oleks ta tõeste neil minutitel mõistuse kaotanud ja mitte seda painajalikku piina tundnud!

Need pörgulised jatkasid oma elajalikkude talitust, minu pruudi ümarguste rindade üle nalja heites. . .

Wiimaks karjatas mu pruut äkitselt, tema suu äärde ilmnes werine waht ja minuti pärast ei olnud teda enam.

Preislased wisasid ta halasti furnukeha kõõgi kõrwa kotta, wabastasid minu kõidifutest ja sundisid, koledate piinadega ähwardades, mind sööki walmistama.

Nad leidsid meie pulmadeks toodud waadi wiina ülles ja jõid suures toas.

Mina aga olin kõõgis luku taha, kuhu minu piinade suurendamiseks weel Germani furnukeha kojast toodi. Seal kõõgis endi pulmadeks walmis muretsetud lihakiikide wahel pidin ma neile suppi keetma ja kotlettisi küpjetama. Mitte filmapiigutski ei tulnud mul meelde seda kasku täita.

Kuigi ma sõnalausumatta nõusse heitsin — siis ainult selleks, et aega wõita, hirmsat kättemaksmist läbi mõelda, ja enne ennast mitte ära tappa lasta, kuni nende metsalistega arwed olin diendanud. . .

Ma olin peaaegu meeletu. . .

Surnuks piinatud German lamas minu jalge ees põrandal. . .

Üks metsik mõte järgnes teisele ja pörgulik kättemaksmise plaan kujunes minu palawikus õõguwas peaaigus. . .

Minu järele ei walwanud keegi. Mina olin kõõgis luku taga, kus tuli pliita all põles ja pliita peal seifis katel weega.

Kiireste peitsin ma pulmapiduks walmis muretsetud liha lau alla. . .

Ja algasin kohutawat tööd.

Wõtsin juure, terawa noa. Suudlesin ära piinatud Germani juba külmaks löönud otsaesist ja hakkasin tema furnukeha kiikideks lõikama. . .

Ma lõikas Germani ümargused rinnad wälja, mida preislaste toored käed rüwetanud, ja wisasin katlasse. . .

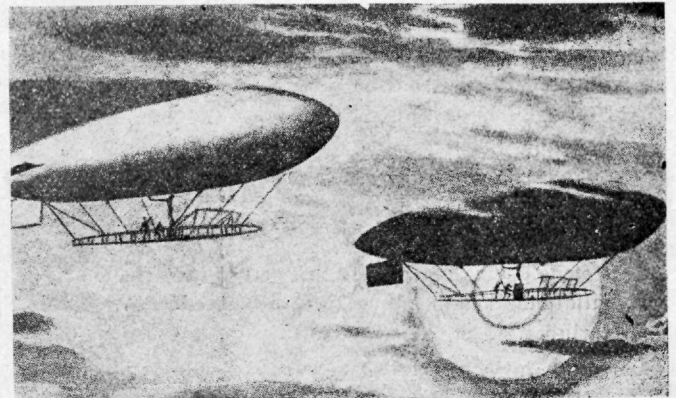
Ühe tüki teise järele lõikas Germani oma pruudi furnukeha küljest lahti ja panin need tükiid liha hakkamise masinasse. Siis katfin ma äraltõhutud furnukeha linaga ja nihutasin kõõgi nurka.

Ma talitasin täielikus meeletuses, ainult ühe mõtte — kättemaksmise — mõju all. . .

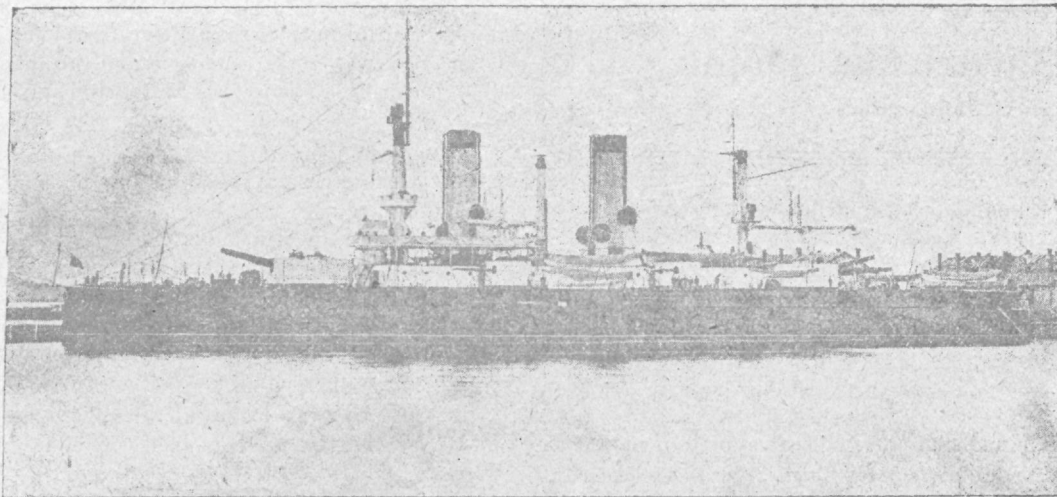
Need metslased polnud weel inimeseliha söönud — ma toidan neid selle shakalite rooga ja seletan siis pärast neile, kudas nad inimeseliha söönud. . .

Ei leidu ilma peal kurjategijat, keda mõte, et ta inimese liha söönud, kohutawa jällestusega ifeenese wastu ei täidaks! Kas ta need metslased hirmsat hingeppiina ei peaks tundma... Kuid hingeppiinast ükfinda on wähe. . . Waja on kehalkka piinasi, kõigehirmsamaid. . .

Kuna supp kees ja mina hakkamasina wänta ringi ajasin,

Sassa juhitud õhulaewad kuwalgel õõl Pariisi ümbruses.

Inglise ristleja „Hogi“, mille Saaja weealused paadid 9. septembril Põhja meres ära hävitasid.

töötas mu peaju ügedaste, ma mõtlesin, mõtlesin ja ägasin jalestuse ja valu pärast.

Eiis langes minu pikk kogemata Germani näputöö kasti peale, mille ta aina peale jätnud.

Oo, sealt ma leian, mis mul tarwis.

Rastikeses leidus õmblusnõelu, terve hull. . .

Minuti pärast mürdsin ma nõelad väikesteks tükkideks ja täitsin nendega kotlettif!

Kui joobunud preislane kõõgi ukse lahti tegi, oli jööt valmis.

Saadud hoopide ja verekaotuse tagajärjel waewaga jalgu edasi wedades — wiisin ma supi ja kotletid lauale. Lõua taga oli kümme joobunud elajat — teised rüüstasid arwatawaste killa ülejäänud majades.

Nad sõid supi ära! Nad ei märkanud midagi. . . Nad sõid inimeseliha ja jõid wiina peale. . .

Ukse peal seisest waatasin ma kohutawusest pärani kistud film iga nende peale. . .

Nüüd tuli järg kotlettide läte. . .

Nad sõid ahnelt. . . kugistasid suured tükkid alla. . .

Ja korraga algas. . .

Oo, misjuguine õnnis tundmus see oli! . . .

Üksteise järele langesid nad toolidelt ja wäherdasid pörandal wäljakannatamata piina kões, ähwardades, sajatades, appi tarjudes.

Nõned roomasid minu juurde ja suudlesid mu jalgu, neid hirmsast piinast päästa paludes. Nõrgameelse naeruga aga tõin ma kõõgist Germani lõhutud furnukeha, näitasin seda neile ja kriistasin:

„Teie piinastite minu pruudi furnuks! Teie hirmuastite tema keha kallal, ja see keha maksis teile läte, äraneeetud inimeseliha sööjad! . . .“

Loaga käes jattasin ma oma kättemaksmise tööd edasi, torkisin preislastel filmad wälja, lõikasid neil lõwad ja ninad maha. . .

Üheksa preislast kärwasid hirmsate piinade all, üheksa shtakali maksid oma alatu eluga minu Germani elu eest. . .

Ja ma hakkasin juba wiimase eluküünalt kustutama, kui nende ülejäänud seltsimehed tagasi tulid. . .

Ja see kümnes jutustas neile, jõudis enimalt jutustada, kui ta põrgu sõitis. . .

Minul seoti käed selja taha ja tõmmati nõõriga lae alla, wäänati liikmed wälja. . .

Korda läinud kättemaksmise õnnest joowastatult ei oiganudki ma, hirmsa piina peale waatamata. . .

Eiis tegid preislased minu jalge alla tule üllesse. . .

Gemalt kostis pafuna puhumine ja preislased jooksid minema, ilma et minu piinamisest täit lõbu oleks saanud tunda.

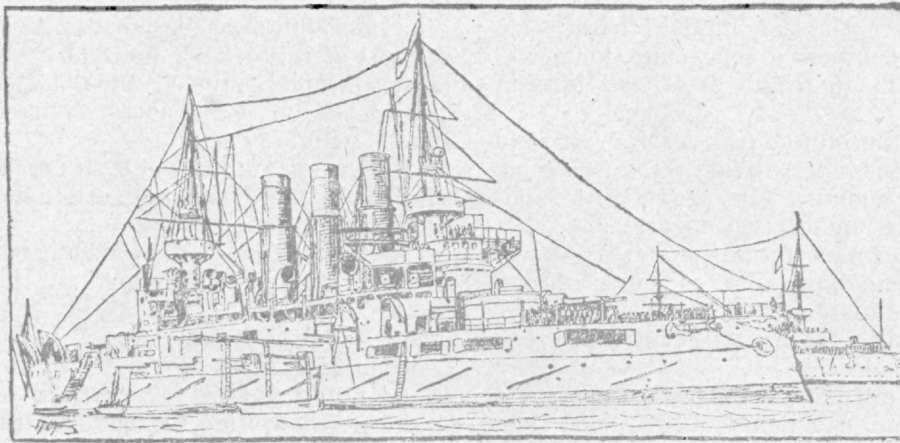
Kui päralt jõudnud prantslased mu maha wõtsid ja põlewast majast wälja kandisid, olid mu jalad sõõle põlenud. . .

Wimast lorda ärkasid ma siin, laatsaretis, ärkasid selleks, et teile, õde, oma hirmsat lugu jutustada. Laf' nad jeda ära trikkida, ehk ulatab preislasteri ja hoitab ehk ometi mõndagi neid tagasi naisterahwaste kallal wägiwaldada tarwitamast. . .

Küwetatud naisterahwa peigmehe, mehe, wenna, isa kättemaksmine ei tunne piirid — olgu see preislasteri-metslaste teada!

Nende sõnadega lahtus Eljas talupoeg siit ilma!

Eugen S—e.

Inglise soomusristleja „Abukir“, mille Saksa weelalused paadid
9. septembril Põhja meres ära hävitasid.

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

(Järg).

Kellel kaastundmust oma isamaa, oma suguwendade wastu on, peab teda wihkama. Kes tema kõrvaldab, ei päästa mitte ainult iseennast, waid ka oma isamaad. Ta on meie needmine. See ainsam, kes meid kaitseks ja aidata võiks, on just see, kes meid koorib, piinab ja rüüstab, täna üht, homme teist. Ja sajatuhande Neapoli elaniku seast ei leidu ainustki, kellel kiire, wabastawa teo jaoks jõudu ja julgust oleks! Kumb on suurem, meie õnnetus või häbi? Üksainus mees meie kõikide wastu?”

„Üks ainus? Aga soldatid ja sandarmid unustate ära! Arwate, et nad nii nalja pärast oma lõwerate mõõkade ja püstolitega ringi uitawad?”

„Üks ainus ütlen ma teile! Mees mehe wastu. Wõi arwate, et prefekt ilmaski iikfinda wäljas ei läi? Toeste, kui ma niisugune wilets kärbes, niisugune wiltune küürakas ei oleks, ma teaksin küll, mis teeksin, ja ei istuks mitte siin puupingi peal, kus ma ainult sõimata wõin nagu wana naine. Mina tunnen tema harilikka kombeid. Kui ta kirikusse lähed wõi wõõruselt wõi teatrilt õhtu hilja koju tuleb, siis istub ta alati iikfinda tõllas, ja ta koju jõudmisel ei ole teda keegi wastu wõtmas. Jah, ma olen teda isegi hilja õösel jala kodu tulewat näinud, kuigi seda ette ei wõi teada, millal see sünnib. Ja kõik tema sandarmid ja soldatid, kes muudu tema paleet walwawad ja tal tarwitamiseks käepärast seisawad, ei wõi temal seesugusel filmapilgul sugugi abiks olla. Ja rohkem kui filmapilku pole tarwisti. Üks tõuge — ja isamaa hingab wabastatult ja

õnnelikult, ja teie wõite jälle koju minna, oma wendade ja õdede keskele astuda, wõite waba mees oma maa peal olla ja oma warandusest rõõmu tunda.”

„Mii nõõri mõõda see nüüd küll ei lähe. Ei wõi ju olla, et prefekti tapja wabats jäetaks ja koguni ehk weel tema wõlad ära maksetaks,” waidles Felice wastu. „Õtse selle wastu, ma usun, et teda kõigepealt kaelakiige ootab.”

Taddeo wäitses filmad wälkusid ja leegitjesid nagu kassil pimeduses. Ta sai nooremehe sõnadest aru, et see peaaegu juba walmis on õnge otja hakkama. Ennast weel lähemale nihutades ja weel rohkem sõjastades jattas ta edasi: „Teie kardate, et teid hädasse jäetaks? Meest kes ennast terve rahwa hea käekäigu eest ohwerdab, peaks hädasse jäetama? Tohoh, teie tunnete ju ometi Neapoli elanikka! Enesestki mõista, ei tasuta teile seda rahaga, ja seda ei wõtaks teie ka wastu, aga ma tean wägeward mehi, kes teid siis kobe oma kaitse alla wõtawad. Ja teski ei julge enam teie wõlgnewatest maksudest kõssatadagi. Aga wõtame isegi sühutuse juhtumise, kui kõik hästi ei peaks minema, ja teie põgenema oleksite sunnitud, mis sellestki? Teie kaote lihtsalt mõneks nädalaks mägedesse, kuni siin kõik korraldatud on, ja tulete siis nagu kangelane kunagi tagasi. Wõi tahate parem käed süles istuda ja oodata kuni teid ühes omaksetega kohast wälja tõstetakse?”

Taddeo peatas ja filmikes oma saaki uuriwalt. Näis, nagu oleks Felice siiski ettewaatlikum, kui ta arwanud oli. Ta pidi nähtawaste weel rohkem taga hihutama, kui eesmärgile tahtis jõuda.

„Kõneleme awalikult ja ausalt,” jattas ta natuke aja pärast edasi, aga ikka poolsofinal, kuigi kedagi lähedal polnud, kes nende juttu oleks wõinud pealt kuulda. „Ma tunnen ühte tubli meest, kes hea meelega suurema summa raha annaks, kui temale ühel ilusal homnikul sõnum toodaks: prefekt Liberio Romano on surnud. Kes ta on, ei puutu asjasse, aga ma kinnitan teile, ta on suurest seisusest, teda

juba usaldada võib. Kui teie nüüd ütlete, ma tahan seda teha, siis annaksin teile nüüd kohe kakskümmend scudi ja kui asi tehtud on, veel kakskümmend scudi."

Felice jäi suure imestusega väikse küüraka otja vahtima, ja see katkus veel kiiremine edasi seletada: „Kuulge mind aga lõpuni. Teie ei pea mitte mõtlema, nagu tahaksin ma teid sellega ära osta. Ei, see on ainult nende kulude katmiseks, mis teile ehk tekkida võivad. Oma isamaalise teo eest ei pea teie ometi mitte kahju kannatama."

„Mina ei ole ometi kellegi teerõwel, kes raha eest —“ kärgatas Felice.

„Kes seda siis mõtleb?“ jähvatas Taddeo. „Otseselle vastu, ma pean teid isamaalaseks, kellel süda digel kohal ja kellel julgust otustada teo jaoks on. Mitte tapmise ega ei ole siin tegemist, vaid Romano peab selle ülekohtu eest karistatud saama, mis ta rahvale teinud. Tapma oleks iga teerõwel valmis, ka veel vähema raha eest. Karistada aga võib ainult kodanik, kes ise selle vereimeja käppade vahel siibleb."

Felice jäi kaunis ruttu oma wiina välja ja tõusis ülesse.

„Mis nüüd?“ küsis Taddeo kohmetult.

„Minna tahan. Jääb juba pimedaks."

„Kuhu?"

„Kõju."

„Alma et wastust annaksite?"

„Meie kõneleme selle asja üle veel kord."

„Noh, see on juba midagi. Aga ärge liiga kaua järele mõtelge. Teie teate, et iga uus päew uut muret juurde toob. Millal näen ma teid jälle?"

„Ma ei tea seda veel. Igatahes veel sel nädalal. Sihkest asjast ei saa tunnipealt otustada."

„Muidugi mitte, mõtelge järele kudas sellega

toime saate, küll mina siis juhatan, millal seda teha." Sellega lahkusid nad mõlemad. Taddeo jäi veel natukeseks ajaks istuma, kuna Felice poolpimedast, rüüpselt kõrtjast välja astus, et veel enne pimedikku linnast välja jõuda.

Kui ta aga uulitsal oli, ei pööranud ta mitte kodu poole, vaid sammus wastupidises sihis San Ferdinando platsi poole.

Ragu suuremal osal kuumawerelistel lõunamaalastel, nii oli ka Felice õigusetunne kaunis ühekülgne. Minu enesest mõistetaw õiguse nõutamine paistis temale kättemaksmine olewat. Sellepärast leidis Taddeo äsfitamine tema südamest palju wastuwõetlikuma pinna, kui see seda arvata teadis.

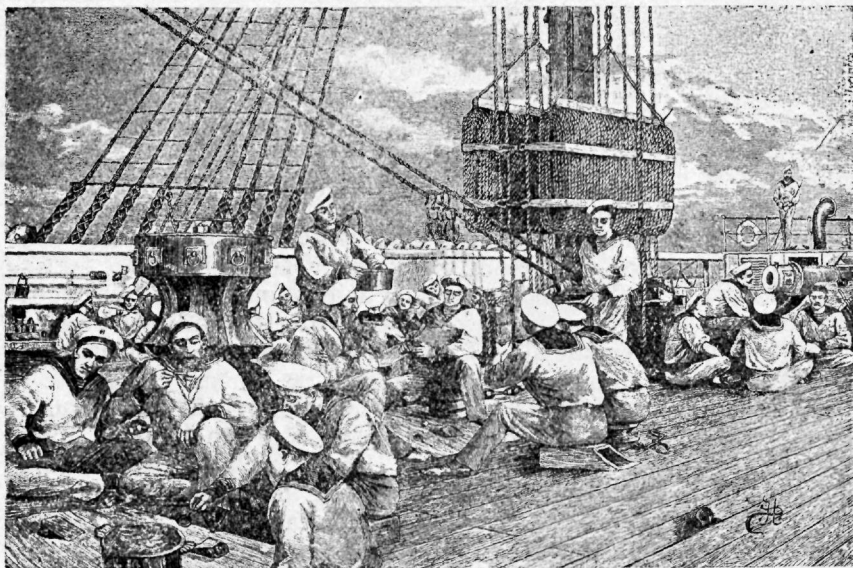
Ka tema seisukord oli väljapääsemata. Mis pidi temast ja tema osalt veel väikeste wendadest ja õdedest saama, kui teda — nagu mitmeid teisi — isaijade kohast välja tõsteti ja uulitsale aeti? Midagi pidi sündima, ja meeleheitmine kihutas noortmeest teele, mis temale kõige õigem näitas olewat.

Wahpeal oli ilm juba üsna pimedaks läinud, kui Felice wiimaks jälle San Ferdinando platsile jõudis. Hoolikalt ja teraselt waatas ta ringi, otskui otsiks ta midagi. Plats oli kaunis tühi. Minult Toledo uulitsal oli rohkem inimesi liikwel. Ka walgustus oli puudulik. Wäheseid õlilambid laotasi nõrka, wilkuwat walgustust, mis kaugelki igasse nurka ei suutnud tungida.

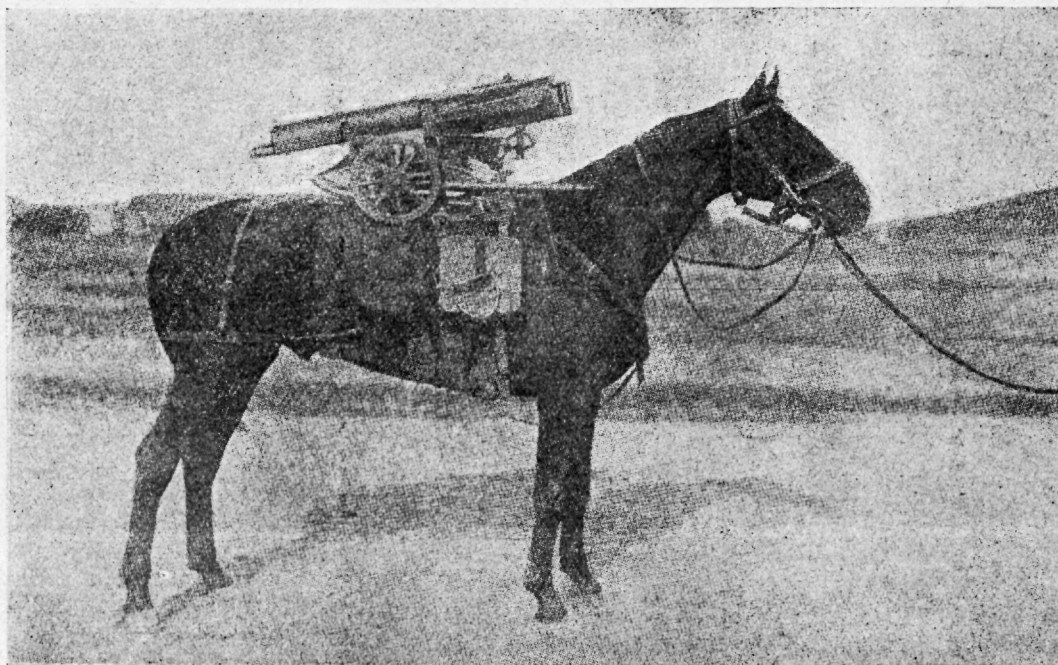
Sellest hoolimata märkas Felice platsi teisel pool ääres poolpimedas kaht tumedat kogu, üht meeste ja naisterahvast, kes ägedalt edasi-tagasi liikusid, otskui tahaks meesterahwas naisterahvast edasi wedada ja see tõrguks vastu. Kuna see don Gennaro poe lähedal oli, siis tuli Felice tahtmata mõtte peale, et see naisterahwa wari Asunta võiks olla. Kes aga oli see meesterahwas?

Kõle wiha wõttis tema üle wõimust ja pikkade sammudega tormas ta üle platsi, selle salga poole. Need mõlemad olid aga juba eemalt küll tema sammusi kuulnud, sest äkitselt läksid nad lahtu, wõi õigemine laskis meesterahwas, kelles Felice nüüd ihe kaardiwäe ohwitseri ära tundis, naisterahwa lahti ja läks müüri äärt mööda San Carlo teatri poole, kuhu pimedusesse kadus.

Lähemal filmapilgul seisid Asunta ja Felice jahmatusest kohmetult, sügawalt ja raskete hingates, wastamisi. Läbitungiwalt puhkasi Felice pilgud noore neiu peal, kes kahwatult, lõdvalt allarippuwate kätega müüri ääres seisis ja enna liigutada ei julgenud. Esimeses wihas tuli nooremehel inetu sõimuse sõna huultele, mille ta veel digel ajal tagasi tõrjus. Alles pikema wahaja järele küsis ta

Lõunafööt sõjalaewal.

Kuulipilduja hobuse selgas.

pealiskaudse rahuga: „Kes oli see meesterahwas?“

Asfunta tõstis pilgu aralt tema poole. Siis kerkis ta käsi paluvalt, et nooremehe käewarre peale asuda. See aga põikas eest ära, otsekui oleks neiu külgepuutumine temale jälf.

„Felice,“ ütles neiu paluvalt, „ma —“

„Kes oli see meesterahwas?“ jähwas noormees wihajelt ja karmilt wahela.

„Ma tahan sulle kõik öelda, Felice, kui sa tõutad rahulik olla. Sa ei tea, kui suurt hirmu ma tuunen, sinu filmi nõnda wälkumas nähes. Ei ole ju midagi juhtunud.“

„Ja sa ei häbene mitte, öösel wõõra ohwitseriga uulitsal feista. Sa —“

„Öösel? Kell ei ole ju weel iheksagi. Ja see meesterahwas ei olnud kellegi wõõras. Tal oli isaga äriasju —“

„Isaga?“ hüüdis noormees põlastawalt wahela.

Felice,“ palus neiu jälle tafa, „kuule ometi. Püha madonna nimel, midagi ei ole juhtunud. Ma seisin seal poe ees ja — — noh ja — — ma teadsin, et sa weel korraks tagasi tuled, enne kui Põsiliposse lähed. Ma ootasin sind. Seal tuli ta poest wälja, kus ta isaga paari tugitooli üle oli kõneleunud.“

„Kes see oli?“

„See oli hertsfog di San Baltoja.“

„Ah, see makaroni-hertsfog. Seda ma arwasin. Ütle nüüd oma makaroni-hertsfogile, et ta tingimata kolm tolli terast küljekontide wahela oleks saanud, kui ta poolminutitki kauem oleks wiwitanud.“

„Aga sa oled ekstituses, Felice. Mispärast siis?“

„Mispärast?“ kordas see kohmetades ja waatas, nagu roopast wälja sattudes, Asfunta armsatesse, ilmsüütatesse, lapsikutesse filmadesse.

„Kui ma sulle ütlen, et ta nii aupakkil ja wiisakas oli, nagu ohwitser seda olla wõib. Edeste, ei olnud muud midagi kui täieste süüta nali.“

„Ja mispärast katsus ta sind kaasa wedada?“

„Mine nüüd ikka, ma ei tea seda,“ wastas neiu lapsikult. „Ta soowis, et ma temaga don Nicolo juurde lähaksin ja seal klaasi marjawiina jooksin. On see siis patt?“

„Noh? Ja edasi?“

„Edasi? Muud ei olnud midagi. Ta ütles weel, et mulle uue siidirätiku ostab ja kord õhtul teatrisse mind wiia tahab. On see patt? Ta on ometi isal hea kaubatarwitaja. Tõhiksin ma siis tema wastu lahkuseta olla?“

„Mestades ja hinge finni pidades waatas Felice temale näosse. Nähtawaste ei olnud neiu noore hertsfogi päris mõtetest aimdustki ja waatas hoopis ilmsüütalt asja peale.“

„Ja mispärast ei läinud sa temaga?“ uuris ta edasi.

„Ma kartsin. Ma mõtlesin, see ei oleks sulle meele järele,“ wastas neiu lihtsalt ja wabalt.

Asfunta oli nähtawaste weel rohkem laps kui Felice ise uskunud oli. Igatahes oli neiu ilmsüüta, see oli Felicel nüüd niisama kindel, kui hertsfog Ugo ülbed mõtted. Aga just see asjalugu kihutas teda weel enam Asfunta järele walwama, tema wastu wali olema.

(Järgneb.)

Rumensia kuningas
Karl Hohenzollern.

Greeka kuningas Konstantin.

Bulgaria tsaar Ferdinand
(endine Sakseni-Coburg-Gotha prints).

Senegali kütt.

Ta puhkas Reimsi lütsuemi kasjatoas. Kahelkateist aastat on ta wana. Tema parem käsi on õlast saadil kinni mähitud. Pahema jala ebaloomuline seisukoht waiba all näitab selgeste, et jalg wigastatud on. Ja tõeste, puusa on tal granadi kild purustanud. Peale selle on shrapnelli kuul tal kühest läbi läinud.

Woodi peaotfis seina ääres seisab piis ühes tituga.

Paled on sisse langenud, filmad sügawaste aukudesse wajunud — eht neegri nägu: lame nina, päksud, wäljaspoole pöördud moka, juuste asemel läharad willad peas, süüred inestiwad filmad kollakate filmawalgetega ja brongistlarwa must, noor, sile nahk nagu mingisuguse halli winetisega taetud.

See on haawatud Senegali kütt.

Selle iselaadilise hospidali ülewaatamisel, mis oma alla kõik wanaaegse kloostrihooned toad ja kojad wõtnud, oli meil wana hall major, kes ühel esimestest kokkupõrkestest sakslastega fergeste haawata saanud ja Reimsi oli toodud, saatjats. Ta peab ennast paranenuks ja on arstide peale wihane, kes teda wäerinda ei lasse, tema meeleheitlise sõimamise peale waatamata, millega ta oma wandeid pipardab, et tema Saksia kuulist läbi lastud käsi juba täielikult paranenu on.

Püütmata iseloomuga nagu ta on, on ta wahapeal wabahtlikult terve hospidali walitsemise ameti oma peale wõtnud ja püüdis niisid kõikide üle walitseda, wanemast arstist peale hakates ja nõude kiirijaga lõpetades. Hommitust kuni õhtuni uitab ta mõõda kodast ja tubast, kööki, õuesi ja kõrwalisi urkaid mõõda, paneb kõik tähele, kõreleb ja toriseb alalõpmata.

Süüsi, on üks abinõu olemas, millega teda waigistada

wõib. Waja on ainult senegallastest juttu teha. Siis haktab major oma walgeid wurrusi teerutama, waatab teie otja tõsiselt, kui sõjamees olete, ja poolpõlglikult, kui eranimene olete, ning wõib siis jutustada kas wõi mitu tundi ühtejärgi.

Katsun siis tema jutustust edasi anda, ilma et midagi maha kärbitfin wõi juurde lisaksin.

Kuid kujutage ühtlasi enesele ka seda ümbrust ette, kus meie wiibisime: See oli suur, walgets lubjatud seintega tuba, mitme suure aknaga. Selles toas kahetsa kaitmata walget, otjekui praegu alles wärwitud, woodit. Kõikide woodide peal on haiged. Keskel, teises reas, otse akna all ja pea akna poole lamab meie tõmmimäoline Senegali kütt. Aknasse kumab werelaruwa eha. Major jutustab senegallase kangelasteost, see aga waatab meie peale ja naeratab kogu aja, oma läikiwaid walgeid hambaid näidates.

„Teie arwate, et see soldat on... Waimu teile oma au nimel, ta on päris kurat. Kui ta nelja päewa eest hospidalsisse toodi, ütlesin ma temale: kui sa, wõrukael, minu bataljonis oleksid olnud, ma annaksin sul suid... Mõistate, toodi teine süia, kuulidest läbi puuritud, just nagu wana sõel koke. Kolm kuuli pahemast käest läbi, waat' silt sisse, sealt wälja, ja sealt, näete — kuulipilduja kuulid, aut puusas, ja jalg murdunud. Hakati teda riidest lahti wõtma, aga tema lujus lõugab: „Kus mu piis...?“ Selgus, et ta sellest filmapilgust saadil, mil ta langenud, piissi käest pole lastnud. Minult siis, kui teda hospidalsisse kandma hakati, sijn teise korra trepil, kaotas ta meelemärguse ja tal wõeti piis käest. Ja päris wäewõimuga wõtsid, targas nagu kurat teie karuust kinni. Ma olen sada korda selle direktori-pambule õelnud, et teisest trepist waja illes kanda, see ei ole nii järsk, tema aga waidleb wastu, et ei olewat mõnus. Ei tea mispärast? Sest on palju mõnikam. Ma teie pärast näitan. Wigu-

Türgi sultan
Murad V.

Türgi sõjaminister Enver-pasha,
sõja poolehoidja.

Türgi riigimees Zaarat-bei,
kes Saksamaaga läbirääkimist pidas.

rid ainult. Roh, nii siis, hakati teda riidest lahti võtma ja toibus teine meelemärklusele, kohe liisa lahti: piis...! Aretid katsusid waigistada, seda ja teist wiisi. Aga tema mees ei tee pikka juttu: piis siia! Ja kui lohe ei saanud, käristas kõik sõdemed maha. Ei olnud midagi parata, tuli piis teisele kätte anda. Nii see piis tema woodi ääres niidid seifabli. Mis elukas see õige on, mõtle sin ma. Hakkasin järele pärima. Ja, waat', mis selgus: ta langes Charleroi (Charleroi) lahingus, kus nende bataljon kahelksa torda järjestikku sakslaste jooksutkraawide peale tormi jookkis. Lõppes sellega, et nad jooksutkraawidesse tungisid ja kümne minutiga mitu sada sakslast läbi torkasid. Ja, kurat neid wõtals, tegid nad seda halastamata suurtehitule all. Wiimase tormijooksu ajal hakkasid Saksa kuulipildujad otse jooksutkraawidesse kuulirahet lillwama, kus nende oma soldatid weel olid. See sarwit ükshinda nottis kahelksa meest maha. Siin teda haawatigi. Kii teda wereloigust leiti, parema käega oma piisist kinni hoides, pahemaga aga — Saksa ohwitseril tarwust kinni. Suure waewaga saadi ohwitser tema käest lahti, aga piis ei saadudki!

Neeger naeratas ilka mehe poole.

Major waatas tema peale ja silitas. Neeger hakkas naerma. Major ahwardas teda rusilaga ja ütles:

„Teate, mispäraft ta naerab, see must kurat, sibule, — tema kinnitab, et temal midagi karta ei olewat.“

Neeger sai nähtawaste majori sõnadest aru, sest et heaksiitwast pead nokutas ja oma kaelas rippuwate kolme amuleti peale näitas.

„Ja jah, mina räägin temale, et ta tubli poiss on, aga tema teeb nii, nagu ei saaks ta minust aru. Ta on kindlas usus, et teda üksti kuul sõjas ei tapa...“

Ja korraga purskis neeger wiletsas, waewalt arusaadawas Prantsuse keeles, oma kaht hõbedast ja üht korallist asjaleft näidates, mis tal rāpase nõõri otsas kaelas rippusid: „See olema suurtilki wastu... piisfi wastu... tiku wastu...“

Ja kirjeldamata põlastusega lüfäs major junde:

„Temale anti aulegioni aumärk, ja tema, lujus, tahtis seda oma pagana-usu tolgatistega lihe paela offa riputada. Riidab: hea olema Saksa wiha wastu... Ta oletis peaeegu mu käest kolki saanud. Aga hale meel hakkas temast kurdidist. Tal läsi walutab kängeste, päewa wakkib, aga kui õõsel hakkab ägama... Ulepea, neeger...“ lõpetas major niisuguse sõbusa ja kiitwa põlastusega, et mul jiidames jõe hakkas.

Ei lähe.

Wäite Kaarla ütleb oma wennale:

„Kuule, Juts, hakkame „sakslast“ mängima.“

„Hakkame.“

„Roh, waleta midagi, aga hästi ilustate.“

„Ma ei osta waletada.“

„Roh, kuidas sa siis sakslast tahad mängida, kui waletada ei osta!“

∇∇

Austria laatsaretis.

„Pagana imelikud piisid neil wenelastel.“

„Kuidas nii?“

„Ilka trehwawad teised kuklasje!“

Rumenia kuningas
Karl Hohenzollern.

Greeka kuningas Konstantin.

Bulgaria tsaar Ferdinand
(endine Sakseni-Coburg-Gotha prints).

Senegali kütt.

Ta puhlas Reimsi lütseumi kasjitoas. Kahelsateist aastat on ta wana. Tema parem käsi on tlast saadil kinni mähitud. Pahema jala ebaloomuline seisukoht waiba all näitab selgeste, et jalg wigastatud on. Ja tõeste, puusa on tal granadi kild purustanud. Peale selle on shrapnelli kuul tal küljest läbi läinud.

Woodi peaotsis seina ääres seisab piis ühes tituga.

Paled on sisse langenud, filmad siigawaste aukudesse wajunud — eht neegri nägu: lame nina, päksud, wäljaspoole pöördud mokad, juuste asemel käharad willad peas, suured imestiwad filmad kollakate filmawalgetega ja brongistlarwa must, noor, sile nahk nagu mingifuguse halli winetisega laetud.

See on haawatud Senegali kütt.

Selle iselaadilise hospidali ülewaatamisel, mis oma alla kōid wanaaegse kloostrihoonne toad ja kojad wõtnud, oli meil wana hall major, kes ühel esimestest kokkupõrkamistest sakslastega terveste haawata saanud ja Reimsi oli toodud, saatjats. Ta peab enmast paranenuks ja on arstide peale wihane, kes teda wäerinda ei lasse, tema meeleheitlike sõimamise peale waatamata, millega ta oma wandeid pipardab, et tema Salsa kuulist läbi lastud käsi juba täielikult paranenud on.

Viisimata iseloomuga nagu ta on, on ta wahpeal wabahtlikult terve hospidali walitsemise ameti oma peale wõtnud ja püüdis nüüd kõikide üle walitseda, wanemast arstist peale hakates ja nõude kiiirijaga lõpetades. Hommitust kuni õhtuni uitab ta mööda kodasi ja tubasi, kööki, õuesi ja kõrwalisi ukaid mööda, paneb kōid tähele, tõreleb ja toriseb alalõpmata.

Siiski, on üks abinõu olemas, millega teda waigistada

wõib. Waja on ainult senegallastest juttu teha. Siis haktab major oma walgeid wurrusi keerutama, waatab teie otta tõsiselt, kui sõjamees olete, ja poolpõlglikult, kui erainimene olete, ning wõib siis jutustada kas wõi mitu tundi ühtjäregi.

Katsun siis tema jutustust edasi anda, ilma et midagi maha kärbitäin wõi juurde lisaksin.

Kuid kujutage ühtlasi enesele ta seda ümbrust ette, kus meie wiibisime: See oli suur, walgets lubjatud feintega tuba, mitme suure aknaga. Selles toas kahelja kaitmata walget, otsekui praegu alles wärwitud, woodit. Kōikide woodide peal on haiged. Keskel, teises reas, otse akna all ja pea akna poole lamab meie tõmmunäoline Senegali kütt. Aknasse kumab werelarwa eha. Major jutustab senegallase kangelaseteost, see aga waatab meie peale ja naeratab loqu aja, oma käikwaid walgeid hambaid näidates.

„Teie arwate, et see soldat on... Wannun teile oma au nimel, ta on päris kurat. Kui ta nelja päewa eest hospidalsisse toodi, ütlesin ma temale: kui ja, wõrukael, minu bataljonis oleksid olnud, ma annaksin sul suud... Wõistate, toodi teine siia, kuulidest läbi puuritud, just nagu wana sõel tohe. Kolm kuuli pahemast käest läbi, waat' siit sisse, sealt wälja, ja sealt, näete — kuulipilduja kuulid, aut puufas, ja jalg murdunud. Hakati teda riidest lahti wõtma, aga tema lurjus lõugab: „kus mu piis...?“ Selgus, et ta sellest filmapilgust saadit, mil ta langenud, piis käest pole lastnud. Minult siis, kui teda hospidalsisse kandma hakati, siin teise korra trepil, kaotas ta meelemärguse ja tal wõeti piis käest. Ja päris wäewõimuga wõtsid, kargas nagu kurat teine karwust kinni. Ma olen sada korda selle direktori-pambule belnud, et teiest trepist waja üles tonda, see ei ole nii järsk, tema aga waidleb wastu, et ei olewat mõnus. Ei tea mispärast? Sealt on palju mõnukam. Ma teile pärast näitan. Wigu-

Türgi sultan
Murad V.

Türgi sõjaminister Enver-pasha,
sõja poolehoidja.

Türgi riigimees Taalat-bei,
kes Saksamaaga läbirääkimisi pidas.

rid ainult. Noh, nii siis, hakati teda riidest lahti võtma ja toibus teine meelemärgusele, kohe kisa lahti: piis!..! Aretid katsusid waigistada, teda ja teist wiisi. Aga tema mees ei tee pillat juttu: piis! süia! Ja kui kohe ei saanud, käristas kõik sidemed maha. Ei olnud midagi parata, tuli piis teisele kätte anda. Nii see piis tema woodi ääres niitid seiskabki. Mis elutas see õige on, mõtlesti ma. Hakkasin järele pärima. Ja, waat, mis selgus: ta langes Charleroi (Charleroi) lahingus, kus nende bataljon kahelja lorda järjestikku sakslaste jooksukraawide peale torni jooksis. Lõppes sellega, et nad jooksukraawidesse tungisid ja künne minutiga mitu sada sakslast läbi tortasid. Ja kurat neid võtaks, tegid nad seda halastamata suurtekkitule all. Wiimase tormijooksu ajal hakkasid Saksa kuulipildujad otse jooksukraawidesse kuulirahet kuulwama, kus nende oma sõdadid weel olid. See sarwit ükfinda nottis kahelja meest maha. Siin teda haawatigi. Kui teda wereloigust leiti, parema käega oma piisist kinni hoides, pahemaga aga — Saksa ohwitseril karwust kinni. Suure waewaga saadi ohwitser tema käest lahti, aga piis ei saadudki.

Neeger naeratas ilta mele poole.

Major waatas tema peale ja sülitas. Neeger hakkas naerma. Major ahwardas teda rusikaga ja ütles:

„Teate, mispärawst ta naerab, see must kurat, sühute, — tema kinnitab, et temal midagi karta ei olewat.“

Neeger sai nähtawaste matorj sõnadest aru, sest et healkitwalt pead nokutas ja oma kaelas rippuwate kolme amuleti peale näitas.

„Ja jah, mina räägin temale, et ta tubli poiss on, aga tema teeb nii, nagu ei saats ta minust aru. Ta on kindlas usus, et teda ükski inimel sõjas ei tapa...“

Ja korraga purskis neeger wiletsas, waewalt arusaadawas Prantsuse keeles, oma taht hõbedast ja üht korallist asjalest näidates, mis tal räpase nõõri otjas kaelas rippusid: „Hea olema suurtekk wastu... piis wastu... tiku wastu...“

Ja kirjeldamata põlastusega lisas major juurde:

„Temale anti aulegioni aumärk, ja tema, lurfus, tahtis seda oma pagana-usu tolgatstega lihe paala otja riputada. Siidab: hea olema Saksa wiha wastu... Ta oleks peaaegu mu käest kolki saanud. Aga hale meel hakkas temast kurdidist. Tal läsi wolutab tangebste, päewa waltib, aga kui õõjel hakkab ägama... Ülepea, neeger...“ lõpetas major niisuguse lõbusa ja kiitwa põlastusega, et mul siidames joe hakkas.

Ei lähe.

Wäike Karla ütles oma wemmale:

„Kuike, Juts, hakkame „sakslast“ mängima.“

„Hakkame.“

„Noh, waleta midagi, aga hästi ilusaste.“

„Ma ei osta waletada.“

„Noh, kuidas sa siis sakslast tahad mängida, kui wale tada ei oska!“

▽▽

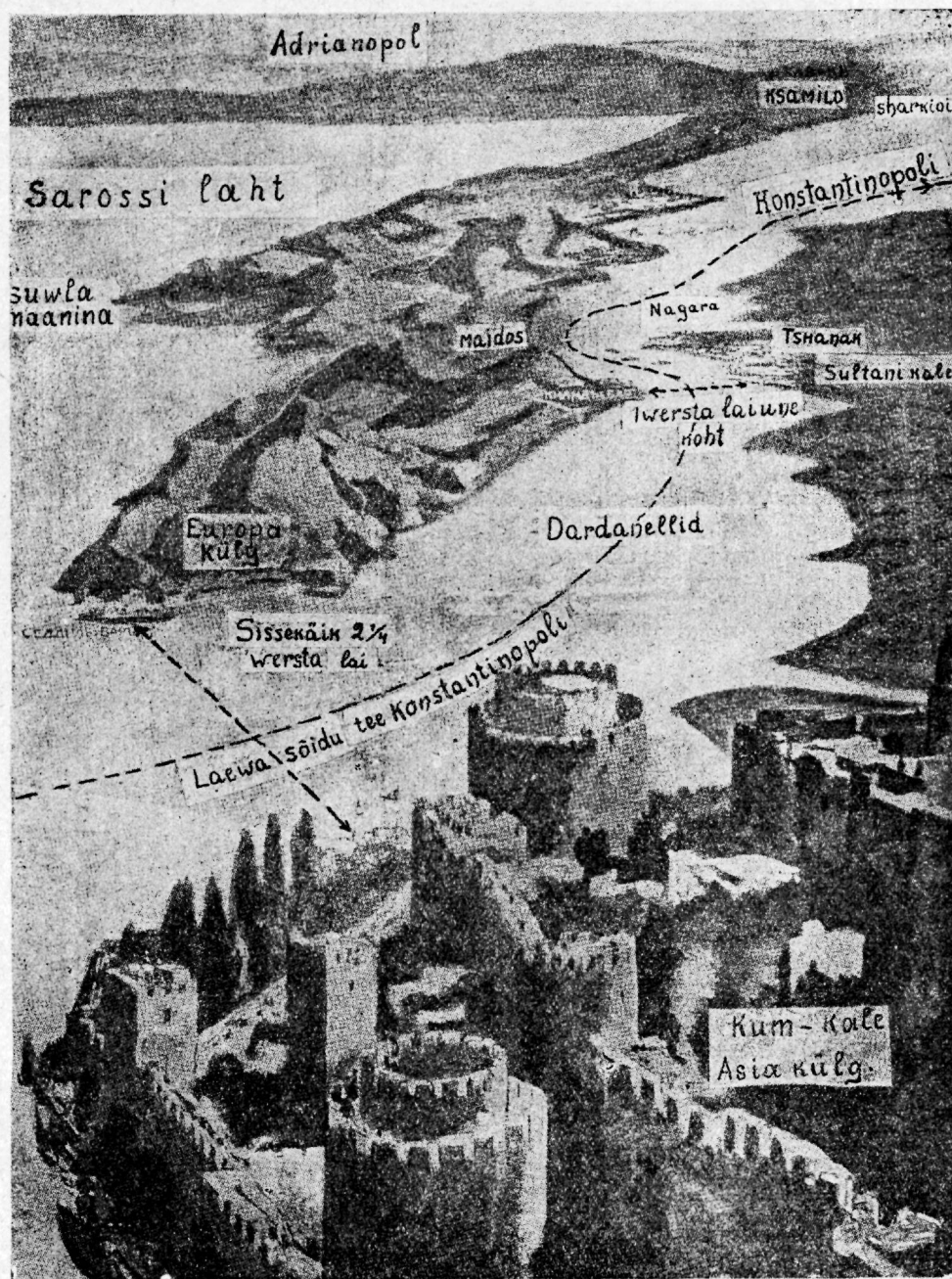
Austria laatsaretis.

„Pagana imelikud piisid neil wenelastel.“

„Kuidas nii?“

„Ilka trehwawad teised kuklasse!“

Dardanellid. Rantides mängivad nüüd satslased peremeest.

Salakuulaja.

„Noh, polguülem, nüüd on teie kord! . . . Teie võite muidugi midagi huwitavat jutustada . . .“

See oli peale poisimeeste lubajat ohtueinet, mille puhul maha oli tehtud, et igaküls einest osa võtjatest pärast mõne juhtumise oma elust jutustaks.

Polguülem A. Kumardas ndusolemise märgiks ja hakkas pikkamisi jutustama.

„Naisterahwaga, kes minu juhtumises peaosja etendab, sain ma ühe suure pidu peal wabariigi presidendi juures kolla. Mina olin siis alles kapten ja ajutiselt sõjamineisteriumi teadete korjamise osakonnas ametis.

Ma ei mäleta, kes mind jelle naisterahwaga tutvustas. Ei mäleta ka, kas teda ülepeagi mulle ette seati. Minu keegi, mis mulle meelde jäänud, on see, — et ma temaga ajimehe waltjeri tantšifin. Ta oli walges riides, kõrge kaswuga, mustade juustega, peasjalikult aga kõitis ta kõide tähepanemist oma peale oma imeiliste filmadega. Kuna ta ise mustawereline oli, olid need puhta walgewerelise omad, hele-siniise käitega, ja awaldajid tema kahwatul näol niisugust muljet, nagu oleksid nad kellegi teise iluduse omad.

Peale waltjerit läksime ühte kõrwalisesse, wäikesse jalongi ja wõtsime seal lõbusaste juttu kõiksugu asjadest. Selgus, et ta ameeriklane on, leff ja rikas, Lucie Barrow; jugulasi tal ei olewat ja Pariisis ülepea wähe tuttawaid, nii et siin täieste üheiswalt ja wabalt elab, oma tujusi täites . . .

Peale seda pidu hakkasime tihti kolla saama, wäga tihti . . .

Suwi oli sel ajal kange palaw, ja meie sõitsime sadaste ohtuti kuhugile Boulogne warjurikkasse metsaurka waba õhtu sisse hingama. Pikkamisi liikus meie tõld mõõda nõrga gaasitulega walgustatud puiesteesi. Önnelikud olid need tunnid, mis ma siis üle elas! Önnetundmusest jowastatult jutustasin ma Luciele mu kõrwal

kõigist oma lootustest ja huwidest, kõigist, mis minu südant sel ajal liigutas . . . Mõnikord, wõpimeduse warju all, tungisid mu huultelt poolikud armastuse awaldused, misjuguheid ma teisel päewal päikesewalgusel ja Lucie filmade pikkawa sära all ise häbeneffin ja liiga juhtumiteks pidasin.

Kuid Lucie, see imeilus naisterahwas, kes igal ajal täielikult enese üle walitseda suutis, naeratas ainult, naeratas kelmikalt, naeratas pilkawalt. Wahel aga sattusin otse meeleheitmisesse, siis pääsesid mu juust meeletud ähwar-

dused, ma langesin ta jalge ette põlvili ja kõnelesin piirita armastusest — ja siis ostas ta õnn olla ja mulle troosti õnnu velda. Ja peale seejuguust etendust läksin ma tema juurest ära, teda veel enam armastades, kui seni . . .

„Kannatage natuke,“ lipas tal lord huultelt, — „oodate pisut!“

Ja magusa muusikana helisesid need sõnad minu südames, ühtlugu lordasini ma neid enesele, tema meeldivat hääledla meelde tuletades . . . Suure tähelepanemise ja oshawõtmisega püüis ta minu tegewuse ja ameti üle järele, ja see oshawõtmine liigutas mind nii, et talle kõik jutustasin, wõi peaaegu kõik . . .

Lord õhjel, kui ma ühe wäga tähtsa salakirja kottuseadmisega ametis olin, koputati minu ukse peale. Ma kargasin mobilisatsiooni plaanidega ja teiste salakirjade wirnaga kaetud laua tagant ja ruttasin ukse juurde.

„Kes seal on?“

Ukse tagant kostis hõbeselge naer ja tuntud magus, pilkaw hääle ütles:

„Tehke lahti, herra Prantsuse ohwitser, ja teie näete — kes? Wõi teie eht kardate? . . .“

Ma awasin ukse: see oli Lucie. Minu kohmetus näis temale head meelt tegewat, ta oli wallatu kui laps ja hüüdis:

„Näete, ma olen teie juures! Ma tuln ennast alla andma . . . annan oma wõitjale alla ja loodan tema armu peale . . .“

Annun teile, herrad, waba wõli ise omale ette kujutada, mis nüüd nende sõnade peale sündis . . .

Päikesewalgus tungis juba läbi kardinale, kui ma korraga ärkasin, otsekui tõukest, ja kohe tuli mul meelde: „Waja kirjad ministri juurde wiia!“

Pead pöörates, et Lucie armast nagu näha, kohkusin ma hirmu pärast: ta oli kadunud!

Läbi minu kirjutustuppa wiiva uksepraod tungis lambiwalgus. Ma kargasin kohe jalule ja jooksin ukse juurde, mille laiali likkasin . . .

Wõrgutaw iludus istus minu kirjutuslaua taga, puudulikus õõriides, mille pilude wahelt ta walge ihu wälja hülgas. Ta kirjutas: kiireste libijes ta käsi üle paberi. Nähtawaste walmistas ta minu saladokumentidest ära kirjasi . . .

„Salakuulaja!“ kirjendasin ma, põlastusest nagu meeletu.

Ta kargas toolilt ja ajas enese sirgu, oma külmade siinifilmadega mulle otse otja waadates.

„Kõhe andke kõik paberid siia!“ käskisin ma.

Ta ei liigutanudki enmast, siinifilmadest hoopas niijugune põlgutus mulle wastu, niijugune jultunud wäljatutic, et ma wiha pärast pöörasiks läksin ja tema kallale kargasin. Mgas inetu rüjelemine . . .

„Oo minu kallid!“ jostistas ta, ära wäsiides ja alla langedes.

Ma ei hoolinud enam sellest naisterahwast, kes mulle nii palju õnne ja lõbu kinkinud, ja kes nüüd siiniseks pet-

Kergemalt haawatud sõjameeste ajawiide Moskwa haigemajas.

jetult, kriimustatult, lohfirebitud särgi wälk minu kirjutus-
toa tolmusel pörandal lamas. Nagu palawikus waatasin
ja lugesin kirjutuslaua peal seiswad paberid üle. Zumal
täanatud! Kõik olid alles . . .

Minu dentshik koputas ukse peale, et mind harjunud
wõi järele äratada . . .

„Herra ohwitser! . . .“ palus naisterahwas poolsojinal, —
„herra ohwitser, laske mind minna! . . .“

„Mine, kutju politsei-komisjar siia,“ käskisin ma dent-
shikut . . .

Tunni aja pärast lahkus Lucie Barrow minu kabinetist
politsei-komisjari saatel. Rõnda lõppes minu roman selle
mustawerelise naisterahwaga, kellel walgewaterelise filmad
olid, ja kes — Sakjamaa teenistuses seisfis.“

Saksa Mihkel.

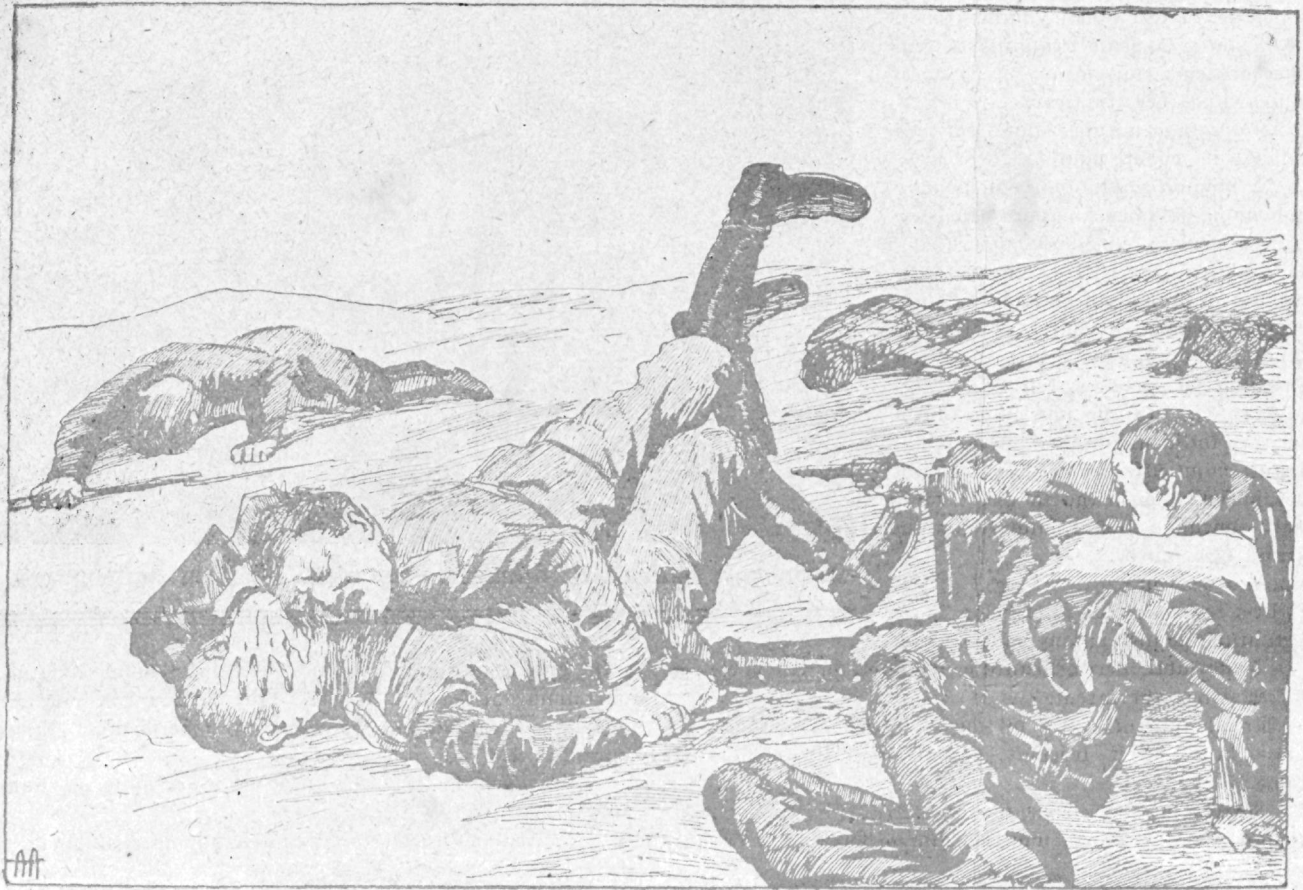
Ju ammu oli sõjahelk
kulturatandja Saksa Mihkel.
Ta oma mõõla kõlistas
ja iseennast ülistas,
kuid igauks siin uskus weel,
et sõdagi kulturateel
meil peetakse, kuis nõuab seadus,
ja punitumata jääb kõik teadus . . .

Kuid wale. Mihkel kuradina
nüüd pillub pommisid ja tina.
Ei tema kiisi seadusest,
ei tema hooli teadusest,
waid naised, lapsed alles poob
ja Sakjast uue põrgu loob.
Kuid selles põrgus ise tema
peab wiimati weel kõrbenema!

Dhata Ott.

Lahinguwälja rööwliid.

Lahinguwälja rööwliid.

Kuuli läbi punijast haawatud Prantsuse wabatahtline Etienne langes maha, kaotas silmapilguks meelemärguse, kuid toibus warstigi.

Seltsimehed-lüüdid plid laugel ees.

Etienne märkas, et enam mullapanelaji näha polnud, mida sakslaste kuulid õhus kargama olid pannud.

Lahing nihkus eemale. Norraga kuulis Etienne paremaltpoolt isäralist müdinat.

Suure waewaga pööras ta pead ja silmas Saksa ratsawäelasi, kes umbnelja juurtüki kuulidest illeskintud wäljale raskutas.

Just seltsamat silmapilgu langes sakslane ühes hobusega, tema lähedal lõhewa pommi tildudest haawatult.

Wälsapuistatud iselonnaga hobine rabeles ja tagus metrifult karpjadega, sakslast idugates, kes haawa ja tema hoopide all ägas. Mõne minuti pärast jäi hobine igaweseks ajaks waguks.

Äm hakkas pimedaks jääma.

Sakslane lamis hobuse all, paarkümmeid sammu Etienne eemal. Ta wõis selgeste waenlase wunast habet ja wurrusi näha.

Äditi oli wainne.

Lahingumüra oli raugenud. Püsside ragin ei kostnud enam jüa.

Suurtükid mõirgasid laugel eespool.

Etienne puus walutas kangeste, kuid see walu ei olnud tema meelest weel nii hirmus, kui see tundmus, et ta siin täieste abita ja üksil on — mitte waigastiki ei muutnud ta ennast liigutada.

Ara unustatud oli ta!

Wõimalist, et kõik seltsimehed surma on saanud — oli neid ju nii wähe, sakslaste salt aga rohkearwuline.

Kuid sellest hoolimata olid prantslased peatamata edasi tormanud, et kas wõita wõi häwineda.

Sakslane wigas wahetewahel taha.

Etienne ei tundnud nüüd mingijugust wiha waenlase wastu, kes nüüd lamajagusesse abita isisforda oli sattunud nagu temagi.

See meelega oleks ta sakslast aitanud, temal haawa kinni sidunud, kuid kõigist katsetest hoolimata ei muutnud ta ennast sammu maadki edasi nihutada.

Wõnda wenis õõ mööda, täis walu ja hingewiina.

Wõidikul nägi Etienne kaht inimesetogu sellele kohale lähenevat, kus tema lamis.

Esmaht pidas ta neid prantslasteks ja palaw röömu hoog käis tal üle teha.

Siis aga näis temale, et need Salsja haigeravitsejad (sanitarid) on, aga ta sellest ehitusest sai ta warsti aru.

Kui nad lähemale jõudsid — tabas hirmu külm värin teda pealaeft jalatastani.

Need olid Salsja soldatid, lahinguwälsa rööwliid, talle ahnus ja halastamatus piirivi ei tunne.

Wimast jõudu kofku wõttes urgities Etienne püüitas kust tagawara-browningi wälja.

Wasta, eme kui nad üsna ligidale jõuawad. Aga wõib olla tutjub paul weel teised juurute riisujad laial lahinguwälsjal ligi, kes saaki otjides ringi uitawad.

Ja siis piinawad juurute — halastust poole nende poolt loota.

Etienne tuli meelde, et alles mõne päewa eest metul kombel rüwetatud prantslaste juurutehasti oli näinud, kes lahinguwälsjal rööwliite kätte olid jätunud.

Peale lühiteft läbikaalunusti jõudis Etienne otjusele.

Ta traapis läega oma kõrwale mulla sisse augu, pani sinna laetud browningi ja tõmbas urulda peale.

Kui juurute rüüstajad lähinesid — ei liigutanud Etienne ennast.

Ta otjustas ennast juurute teha, jatslaste metslaste tüüft iel kombel pääjeda lootes.

Nüri näoga ja madala otjaeifjega soldatid lähinesid tooreste naerdes ja alustasid oma jäledat tegevust.

Nad otjüid Etienne taskud läbi, pöörasid need pahurpidi.

Wõikasid mündri katti, leidüid nahkrihma, millesse raha oli dmmeldud, rebüid rimu pealt kuldtapsti Etienne ema pildiga...

Juurute rüüstajad pöörasid prantslast, kes wintugi ei liigutanud, kuigi walu peaaegu wäljakannatamata oli, teise külje peale.

Krampilikult hambaid kofku situdes kannatas Etienne jelle hirmsa piina kangelatena wälja, iseennast jelle pärast needes, et browningi mulla alla oli matnud.

Nüüd ei wõinud ta ennast liigutada ilma et kahtlust oleks äratanud, oleks tal aga rewolwer käes, lajeks ta need shakalid mõlemad maha.

Seal filmas üks rööwliitest Etienne pahema läe idrnes kuldsidormust.

Ilma et kama mõelnud oleks, hakkas preislane jeda ära rebima, sealjuures idrme wälja wäänates. Walu oli kole, ja Etienne raktis wägijse karjatada, kuid ta situs hambad weel kõwemine kofku ja kannatas ta jelle piina wälja, kuigi tal meelemärkus kaduma ähwardas minna.

Just jelsamal filmapilgul ägas naabruijes lamaw jatslane, ja rööwliid kargasid jelle juurde...

Etienne wõis weel dnne tänada, et nad tal idrme otjast ära ei raiunud. Seejugujeid otjast ära raiunud idrmedega juurutehasti oli ta ennemalt juba näinud...

Satslane ägas ikka kangemine, ja wiimaks läks ägamine muukumijeks üle. Ma oma jugurwennaga ei käinud rööwliid wiifakamine ümber. Nüüanedel ja shakalitel pole kodumaad.

Satslajega tehti jedafama mis prantslajega.

Etienne nägi, kudast nad temal mündri jelsast rebüid ja taskud läbi otjüid. Selsamal ajal traapis ta oma browningi wälja ja puhus toru jelle sisse warifenud mullast puhats.

Küüfeli panu jatslajele luust ja lihast läbilänu hädalija Etienne warijema.

Majnikult tõstis ta pead ja nägi, kudast üks rööwliitest jatslajel püüsituga filmi wälja tortas, et jellel pärast wõimalist ei oleks rööwliid eht ära tunda...

Maks paustu käüid itsteie järele.

Etienne rööwel, kes warajaste Salsja ratiawäljel filmi oli wälja tortanud, wehffis werie situga tortats ringi, kariatas, ja langes nagu jalust wabarult jelsi.

Teine wõllarwog aga wantus aimult, ta oli olasi haawatud, kuid Etienne fihutas tema peale wiis ülejäänud padrunit wälja ja preislane langes, minneft kuulsti läbi puuritust.

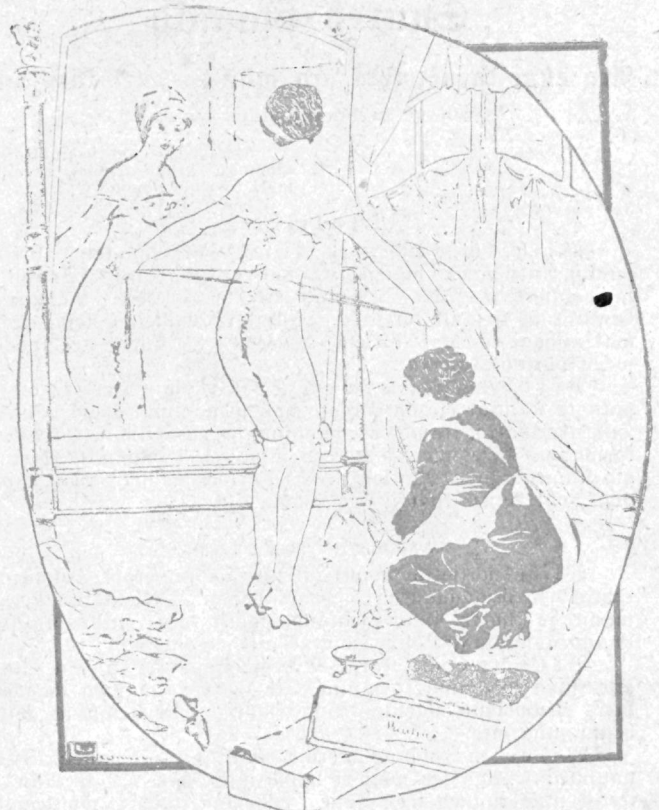
Salsja ratiawäljane fündas säbiditawalt edasi, hulus peaaegu, läega werist filmiaku filmi hoides...

Kui Prantslase haigeravitsejad mõni tund hiljem fündamijehale jõudüid — leidüid nad kofku juuruteha ja weretaotuiesti juurewa prantslajele eest.

Salsja ratiawäljane põinud juutnud enam koledat walu wälja kannatada ja oli omale jellejama püüsituga otja peale tehud, millega üks rööwliitest temal filmi peast wälja oli piinud.

Rah kindlus.

„Bidage meeles, iga noor neiu on omast kohast ära wõitmata kindlus, tema allahetmifeks on...“

„Mis on?“

„On palju „tina“ tarwis“

Wägew sõjawägi.

(Wsem. R.)

„Wiimane maataitewäe
kõkkututsumine läheb hiilga-
walt... Uueste kõkku seatud
wäeojafi õpetawad wilunud
instruktorid...“

(Saksamaa ajalehtedest.)

Suured plaanid

ehh

Ara enne karu nahka ära müü kui karu käes on.

(Hjatothane turbmäng ühes waatuses.)

Ajalehtede sõnum: Saksastad
tahawad Prantsusemaalt 15 mil-
jardi sõjakulu nõuda.

Djaliseb:

Wilhelm Hohenzollern, Saksamaa keiser. Lüt-
pustise Walmi paruni näoga. Kannab hülgenahast säärseapaid
ja poolwillast särki. Kujutab ette, et ta juur luuletaja,
kunstnik ja kirjaniik on ja et Tallinna Tennisson tema kõr-
wal midagi ei ole. Näitleja, kes seda oja mängib, peab peast
weidi põrumud olema.

Bethmann-Hollweg, Saksja riigikantsler. Waaste-
patuste uulitjal elawa lubjase habemega müürisjepa näoga.
Tahurannas seatarjas ei ole olnud ja „juurelmaal“ kraawi
kaewamas ka ei ole käinud. 2 jülda ja 3 tolli pikk. Pruug-
gib ninatubakat. Näitleja, kes seda oja mängib, peab enne
pooltoopi Austru kvaasi ära jooma.

Siimene waatus.

Wilhelm (istub troonisaali murgas, suitsetab „Solotaja-
rõdkat“ ja otsib maakaardi pealt Berliini. Sisse astub Beth-
mann ja hoiab suurt sealanda wõtit käes, mille Kalishi
linnapea jakslastele linnawõitme ajemel andnud.)

Bethmann: „Kõrge Majesteet, mul on au Su jalge
ette suurt wõidumärki panna. See on meie wahwa wägede
poolt ärawõidetud waenlase linna wõti!“ (paneb wõitme Wil-
helmi jalge ette.)

Wilhelm: (wõtub wõitme, waatab tähelepanelikult ja
nuujutab.) „Aga see wõti ei lõhna mitte hästi. Mu Majes-
teetlik nina tunneb jeda kohe... Aga kuidas wõitlewad
minu wahwad wäed?“

Bethmann: (waimustatult): „Suurepäraliselt, Majes-
teet! Sila piiras üks meie korpus haawatud kasaka jisse ja
wõttis ta wangi, sõjajaagiks jaine me pati „Mahorkat“ ja
kaks topji Wene tikka. Sõjawägi on waimustatud suure

wõidu üle. Kui Majesteet lubawad, siis käjen ma wõidu-
märkiid Berliini peauulitja waateaknale wälja panna, et
rahwas ka meie wõiduwilja näha wõiks!“

Wilhelm: „Ja, jeda teeme... Aga mis on nad weel
korda jaatnud?“

Bethmann: „Sinu tublid sõjamehed, Majesteet, on
weel palju kangelase tegusid teinud. Ühes Belgia külas tap-
pis meie ulanide poll mitujada naist ja aastast last maha,
ilma et ise ühtegi meest oleks kaotanud... Ühes ärawõde-
tud Prantsuse linnas lõikasid meie tublid soldatid kõigi naiste-
rahwaste seljast pikad rihmad ja tegid nuubid, mis oma
paenduwuise ja wastupidawuise poolest meie laewawäes
tarwitusel olewatest nuutidest kaugekst üle on. Ka lõikasid
meie wahwad soldatid paljudel naistel ninad peast ära, mis
ohwitjeridele paju nahka tegi ja sõjawäe meeleolu suurelt
tõstis.“

Wilhelm: „Ja, jeda on minu tublid sõjamehed hästi
teinud!... Jkka ninad maha! Kõdigil ninad maha! Argu
toppigu oma ninasi minu asjade wahel. Nad peawad weel
tunda jaama, mis mees ma olen! Ma tahan kõik ära häwi-
tada! Prantsusemaa kaotan ma ilma pealt ära! Prantsuse
soldatitega prügitan ma Berliini uulitsaid. Prantsuse kind-
ralid ja ministrid panen ma oma ohwitjeride dentshikutele
dentshikuteks. 15 miljardi nõuan ma sõjakulu. Pariisi lõhnu
maatasa. Ei ole tornist lajen ma oma sõjameestele westi-
nõõbid teha... Mis ja arwad, mu truu kantsler?“

Bethmann: „Tee jeda, Kõrge Majesteet!“

Wilhelm: „Ma teen jeda!... Ja Belgia. O! ta
peab kahetsjema, et ta mu wastu kätt on julgenud tõsta.
New-Jorgi wõtan ma ta käest ära. Ühe sõnaga, kõik wõtan
ära! Muistuhat miljoni miljardi panen talle sõjakulu peale.
Las ta nutta ja matsta siis! Ma ei tunne halastust...
Mis ja arwad, mu truu kantsler?“

Bethmann: „Tee jeda, Kõrge Majesteet!“

Wilhelm: „Ma teen jeda! Nad peawad tundma,
mis mees ma olen. O, palantni paksjakiina! Ja Wenemaa?
Wenemaalt wõtan ma Baltimaa terwelt ära, kõige Mpi-
dega. Kihnu saare wiin Põhja nabale. Kõik Wene wiina
joon üksi ära. Hirnuust kahju teen. Argentiinlased ajan
mäsjama. Paul Tuhbergi nimetan Poolamaa kuningaks...
Seda kõik tahan ma teha!“

Säbar küsimus.

Noor naine: „Oh, kui õnnelikuna ma ennast tunnen, et viimaks ometi su naine olen! Kuid ütle puhtast südamest, kas sul ehk austrialaste wigurist külges ei ole?“

Mees: „Kudas nii? Misuguseid wiguristi?“

Noor naine: „Ega sa minu juurest lippama ei pane?“

Bethmann: „Tee seda, kõrge Majesteet!“

Wilhelm: „Aga Inglisemaa? Do, oo! Ükski palve, ükski nutt ei juuda mind liigutada. Ma jään tõwaks ja oma otjusele truuks. Inglise laewad lasen ma kõik ta oma miinidega põhja. Inglise asumaad wotan kõik ära. Inglise alamad neegrid wärwin wiimase kui meheni walgeks. Inglise sõjawäe ajan koti sisse ja lasen Niagaraast alla!.. Seda teen ma kõik!“

Bethmann: (julgestades): „Tee seda, kõrge Majesteet!“

Wilhelm: „Ja Jaapan! Suri-muri! Maha, puruks, põrmuks! Mikado toon Berliini ja teen taast omale kannupoisi. Kõik ministrid panen Müncheni katuseid tõrwama. Sõjawäe jaadan Marši peale. Ja saarestiku peale teen omale kappaaia. Ühe sõnaga, ma peetan selle maa pihts ja põrmuks!“

Bethmann: „Tee seda, kõrge Majesteet!“

Wilhelm: „Serbia õdruun ma ka tuhats ja tolmuks. Mu jaapa taldasi peawad nad juudlema igapäew tuhanded korrad. Ja sõjawäest teedan ma wiisi oma wahwa sõdatite jaabaste jaoks. Ja Montenegro, selle pihtse kangekaelse riigiteise, kes minu wägewuse ees põrmugi ei wäriemud ja kellel koguni julgust oli minu wastu sõjariistu üles tõsta, panen ma lihtsalt Zeppelinini peale, wiin ja puistan Saharaasse!“

Bethmann: „Tee seda, kõrge Majesteet!“

Wilhelm: „Seda teen ma ja juba homme.“

Homme ja mitte minutitki hiljem!“

Bethmann: (kogeledes): „Aga... jälle... seejamane...!“

Wilhelm: „Mis aga... jälle... seejamane...!“

Bethmann: (kogeledes): „Aga... jälle... seejamane...!“

Wilhelm: (surjalt): „Mis aga... jälle... seejamane...!“

Bethmann: (alandlikult): „Aga... jälle... seejamane... homme ei saa ikka jeda kõik teha...!“

Wilhelm: (tulmu kortjutades): „Mina ei saa? Mina ei saa...? Misparast ei saa?“

Bethmann: (muigab alandlikult ja waatab maha): „Kõrge Majesteet, me peame nad kõik enne ära wõitma, siis wõime alles...!“

Wilhelm: (imestanult): „Kas nad ei ole veel wõidetud siis?“

Bethmann: „Ei ole veel, kõrge Majesteet. Ja ei jaagi wist olema kah...!“

Wilhelm: (langeb wastu seina): „O mein Gott! O mein Gott! (Bethmanni poole) Kasi wälja! Kao ära mu silma alt, muidu wistan jaapaga...! Hi-ai-ai! Donnerwetter paraplü!“

Bethmann: (jookseb hirmunult ära, läheb oma tuppa ja lajeb enese maha — Persia pehme waiba peale ja uimub magama).

Cesriie.

Gori.

Meiud Ostendes.

„Päris kardetaw on niisid supelda.“

„Kudas nii?“

„Saksamaa weelune laewastik kaswab iga päewaga.“

„Ei wõi wõimalik olla. Inglise purustab tal ju ühtelugu sõjalaewu.“

„See'ep see just on. Sa teeb nad kõik „weelusteks“ ju.“

Rasakate tormijooks austrialaste peale Galitsjas.

Rudas lõbusad prantslased ümberpiiratud Pariisis istusid.

1870.—71. aastal piirasid sakslased Pariisi ümber, nii et selle miljoniinane elanikud terveist ilmast läiaste lahutud olid. Sellest hoolimata ei heitnud prantslased meelt ja waenlaste poolt ümberpiiratud linnas juhtus nii mõnigi lõbus looke, mille näitikirjanik B. seaksamas kirja pani. Siin üks nendest: „Seisab auwäärt kodanik, linna kaitsewäe mees, wahi peal. Ta on wäsinud ja jääb siinsamas püssi najal piifut tukastama.

Teeb filmad lahti ja näeb: linna walli tagant roomab pikkamissi mingisugune päratu suur, tulipunase kuuli kujuline kogu lähemale. Ja see kerkib ikka kõrgemale ja kõrgemale, nähtawaste wahi poole tulla tahes.

„Kes tuleb?“ hüüab julge waht.

Wahkus. Teist korda tõlab küsimus, kuid tagajärjeta...

Waht lasab selle kogu poole. Kohe jooksewad teised wahisalgad mehed kokku ja seal selgub, et walli tagant — kuu tõuseb. Ühisest peast pidas kodanik teda mõnesuguseks piiramise masinaks, mida linnamüüride alla weeretati.

Rohkete tuli- ja „hobuseliba kottidega“ lõbusaid lookefi ette, kui toidumoon otja lõppes.

Sel ajal sõõdi küll ka rottisi, ja tassisi... Isegi kirjatandjaid tuusi, kui õnnets läks neid kinni püüda. Kuna aga need tuud wäljast ilmast teateid tõid ja sisepiiratud kirjasti Prantsuse wägedele kandisid, siis sõõdi neid muidugi kõige suurema häda sunnil.

„Iga tord, kui tui liha sõõn,“ tähendasid mitmed, „on mul tundmus, nagu sõõtsin ma oma waest, lahket posteljoni.“

Kallide ratsahobuste peale, mis nende omanikkudele ennemalt wõiduajamistel hiiglasummasi fise tõid, waadati nüüd ainult nagu toiduaine peale. Ei peetud enam nende jalgade wäledusest lugu, waid keha raskusest.

Kui kalli ratsahobuse omanikult küsti:

„Kui palju oma hobuse eest nõuate?“

Wastas ta: „40 santimi naelast!..“

Hoburaudteede tallisi nimetati lihtsalt: „Tulewaste kottide istanduseks“.

Ja parislaste kõhnd harjusid suurepäraliselt ruttu selle uue toiduga ära.

Ennemalt, rahu ajal, wõis sagedaste parislasi kodujänesega kaenla all uulitsal näha, nüüd oleks see aga kaunis kardetaw olnud. Sest kodujänesed olid kõrges hindas.

Nagu alati, nii mõistsid kaupmehed ka nüüd olusti oma fajuks tarwitada ja nõudsid toiduainete eest meeletut hinda.

Seal tõusid wiimaks kuulujutud rahutegemise üle. Kaupmehed hakkasid oma toiduainete tagawara, mida seni hoolikalt jääkeldrites alal hoidsid, juba piifut odawama hinnaga müüma. Üks lihunik otsustas oma kaunis suurt siga ära tappa, mille olemasolemist ta seni kõige suurema hoolega kõikide eest warjul hoidnud... Ohtuts oli sealihha naelawõissi hästi kõrges hinna eest ära müüdnud.

Agä järgmisel päewal tulid uued sõnumid: rahu tegemiseft pole midagi wälja tulnud... Ja lihunik, kelle meel hale ja wihane oli, et sealihha nii odawalt ära müüdnud, saatis kõõgitiidrutulele, kes iihha oma herrastele ostnud, ütlema:

„Kui mulle igaiiks iga naela pealt weel wiis franti juurde ei maksfa, ei müü ma teile terwel jissepiiramise ajal enam poolnaelagi hobuselihha-worsti“

Ja talle maksfategi juurde.